

Nationaal Archief
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Nummer Toegang: 2.05.48.17

**Inventaris van het archief van het
Nederlandse Consulaat te Brussel,
1851-1940; en het Bureau ter
behartiging van de belangen van
Nederlanders te Brussel, 1940-1945**

Versie: 04-07-2021

P.L. Groen, A.C. van der Zwan

Nationaal Archief, Den Haag 1993

This finding aid is written in Dutch.

I N H O U D S O P G A V E

Beschrijving van het archief.....	5
Aanwijzingen voor de gebruiker.....	6
Openbaarheidsbeperkingen.....	6
Beperkingen aan het gebruik.....	6
Materiële beperkingen.....	6
Aanvraaginstructie.....	6
Citeerinstructie.....	6
Archiefvorming.....	7
Geschiedenis van de archiefvormer.....	7
Geschiedenis van het archiefbeheer.....	7
Inhoud en structuur van het archief.....	8
Selectie en vernietiging.....	8
Bijlage: Verklaring van vernietiging.....	8
Verwant materiaal.....	9
Beschikbaarheid van kopieën.....	9
Verwante archieven.....	9
 Beschrijving van de series en archiefbestanddelen.....	 11
Consulaat 1851-1940.....	11
Bureau ter behartiging van de belangen van Nederlanders 1940-1945.....	13

BESCHRIJVING VAN HET ARCHIEF

Naam archiefblok:

Consulaat Brussel (België)

Archiefbloknummer:

Z26057

Omvang:

63 inventarisnummer(s); 2,60 meter

Taal van het archiefmateriaal:

Het merendeel der stukken is in het Nederlands.

Soort archiefmateriaal:

Normale geschreven, getypte en gedrukte documenten, geen bijzondere handschriften.

Archiefdienst:

Nationaal Archief

Locatie:

Den Haag

Archiefvormers:

Consulaat Brussel, 1851-1940,

Bureau ter behartiging van de belangen van Nederlanders te Brussel, 1940-1945

Samenvatting van de inhoud van het archief:

Het Nederlands consulaat te Brussel werd in 1851 opgericht, dit in verband met het toenemend aantal Nederlandse schepen dat de haven van Brussel bezocht en dat een beroep deed op consulaire faciliteiten. Het archief bevat brievenboeken en overige correspondentie plus een register van binnengekomen schepen. Tevens zijn er stukken betreffende richtlijnen inzake de hulpverlening aan en de toelating van vreemdelingen tot Nederland. Gedurende de Tweede Wereldoorlog fungeerde er een 'Bureau ter behartiging van de belangen van Nederlanders'. Dit bureau werd geopend na het vertrek van de Nederlandse diplomatieke en consulaire vertegenwoordiging uit Brussel in mei 1940. Het ressorteerde onder het departement in Den Haag en verleende consulaire bijstand aan Nederlanders in België. Het (onvolledige) archief bevat stukken over de consulaire werkzaamheden, zoals overlijden in het buitenland, nationaliteitskwesties, scheepvaart, juridische bijstand, pensioenkwesties, ondersteuning en rapportages aan het departement in Den Haag. Na de bevrijding van Brussel in september 1944 nam de Nederlandse consulaire dienst de taken weer over.

Aanwijzingen voor de gebruiker

OPENBAARHEIDSBEPERKINGEN

Volledig openbaar.

BEPERKINGEN AAN HET GEBRUIK

Reproductie van originele bescheiden uit dit archief is, behoudens de algemene regels die gelden voor het kopiëren van stukken, niet aan beperkingen onderhevig. Er zijn geen beperkingen krachtens het auteursrecht.

MATERIËLE BEPERKINGEN

Het archief kent geen beperkingen voor het raadplegen van stukken als gevolg van slechte materiële staat.

AANVRAAGINSTRUCTIE

Openbare archiefstukken kunnen online worden aangevraagd en gereserveerd. U kunt dit ook via de terminals in de studiezaal van het Nationaal Archief doen. Om te kunnen reserveren dient u de volgende stappen te volgen:

1. [Creëer een account of log in.](#)
2. Selecteer in de archiefinventaris een archiefstuk.
3. Klik op 'Reserveer' en kies een tijdstip van inzage.

CITEERINSTRUCTIE

Bij het citeren in annotatie en verantwoording dient het archief tenminste éénmaal volledig en zonder afkortingen te worden vermeld. Daarna kan worden volstaan met verkorte aanhaling.

VOLLEDIG:

Nationaal Archief, Den Haag, Consulaat Brussel (België), nummer toegang 2.05.48.17, inventarisnummer ...

VERKORT:

NL-HaNA, Consulaat Brussel, 2.05.48.17, inv.nr. ...

Archiefvorming

GESCHIEDENIS VAN DE ARCHIEFVORMER

Het Nederlands consulaat te Brussel werd in 1851 opgericht. Dit in verband met het toenemend aantal Nederlandse schepen dat de haven van Brussel bezocht en dat een beroep deed op consulaire faciliteiten. De consul opereerde onder de hoede van de te Brussel gevestigde Nederlandse gezant, maar maakte geen deel uit van diens organisatie. Tussen 1851 en 1940 waren aan het consulaat de volgende functionarissen verbonden:

- Dhr. 't Kint van der Kun, 1851-1861.
- Dhr. Barnet Lyon, consul bij KB. 31 augustus 1866 no. 65.
- A.G. de Mare, consul bij KB. 22 februari 1872 no. 31, ontslagen bij KB. 17 maart no. 16.
- P.P. Everts, vice-consul per koninklijke machtiging 9 oktober 1878, consul bij KB. 16 november 1884 no. 14, overleden 1897.
- J.D. Ruys, consul bij KB. 5 mei 1898 no. 22, consul-generaal (persoonlijke titel) bij KB. 19 mei 1906 no. 19, overleden 1916.
- J.J.J. Schellens, consul bij KB. 9 april 1919 no. 49, ontslagen bij KB. 10 november 1920 no. 51.
- E.V.J.M. Seydlitz, vice-consul bij KB. 19 augustus 1919 no. 40, consul bij KB. 18 augustus 1921 no. 87, overleden 1924.
- G.L. van der Maessen de Sombreff, consul bij KB. 4 juli 1925, ontslagen bij KB. 1 juni 1938 no. 27.
- A.F. Wurfbain, consul bij KB. 11 maart 1939 no. 108.

Buiten Everts en Seydlitz waren vice-consul:

- V.W.F. de Flines, per koninklijke machtiging 5 mei 1896, overleden 1911.
- G.L. van der Waarden, bij KB. 24 juni 1911 no. 72, ontslagen bij KB. 1 februari 1917 no. 23.

Het ressort van het consulaat omvatte de Belgische provincies Brabant en Henegouwen. Nadat de Nederlandse diplomatieke en consulaire vertegenwoordiging in 1940 uit Brussel vertrok werd in de Belgische hoofdstad het Bureau ter Behartiging van de Belangen van Nederlanders geopend. Dit bureau verleende minimale consulaire bijstand aan Nederlanders. Het ressorteerde onder de tijdens de Tweede Wereldoorlog gelijkgeschakelde departementen te Den Haag. Na de bevrijding van België nam de Nederlandse consulaire vertegenwoordiging de taken weer over.

GESCHIEDENIS VAN HET ARCHIEFBEHEER

De archieven van de hierboven genoemde instellingen werden in 1956 naar het ministerie van Buitenlandse Zaken opgestuurd.

In 1993 zijn de archieven overgedragen aan het Algemeen Rijksarchief. Er rusten geen openbaarheidsbeperkingen op.

De rechtstitel is (nog) onbekend

Inhoud en structuur van het archief

SELECTIE EN VERNIETIGING

In 1955 was reeds een onbekend, maar waarschijnlijk aanzienlijk deel te Brussel vernietigd. In aanvulling hierop is volgens de richtlijnen van de vernietigingsbeschikking van het ministerie van Buitenlandse Zaken (1960) nog eens 21/2 meter archief voor vernietiging aangeboden. Hierbij moet worden aangetekend dat de vernietigingsbeschikking niet is toegepast op het archief uit de periode 1940-1945. De omvang van het archief bedraagt na inventarisatie ca. 11/2 meter.

BIJLAGE: VERKLARING VAN VERNIETIGING

De hieronder vermelde stukken kunnen worden vernietigd volgens de Vernietigingsbeschikking 1960 van het ministerie van Buitenlandse Zaken.

- duplicaten van stukken.
- brochures, folders, kranteknipsels e.d. voor zoverre niet behorend bij stukken die ten principale zijn bewaard.
- stukken waarvan de inhoud is opgenomen in officiële publikaties.
- stukken waarvan het beleid en de afdoening elders liggen.
- stukken betreffende aanbiedingen, adresverleningen en doorzendingen.
- stukken betreffende de uitvoering van consulaire werkzaamheden.

In opdracht van P.L. Groen en A.C. van der Zwan, medewerkers van het Bureau Semi-Statistische en Statistische Archieven, d.d. 5 september 1989, circa 21/2 strekkende meter bescheiden.

Verwant materiaal**BESCHIKBAARHEID VAN KOPIEËN**

Inventarisnummers van dit archief zijn niet in kopievorm beschikbaar

VERWANTE ARCHIEVEN

Zie tevens: Algemeen Rijksarchief, Tweede Afdeling, archief van het Nederlandse Gezantschap / de Nederlandse Ambassade in België (en Luxemburg) 1839-1954(1956) en daarbij gedeponeerde bescheiden 1924-1954, (nummer toegang 2.05.43), waarin zich het archief (looptijd (1943)1945-1954) bevindt van de consulaire afdeling van de Ambassade te Brussel.

**BESCHRIJVING VAN DE SERIES EN
ARCHIEFBESTANDELEN****CONSULAAT 1851-1940**

- 1-5** Brievenboeken.
1851-1907 5 delen
- 1** 1851-1871
2 1875-1877
3 1877-1880
4 1888-1897
5 1906-1907
- 6-14** Correspondentie met bijlagen.
1850-1871 9 omslagen
Geordend naar correspondent.
- 6** 1852 - 1865 Ministerie van Buitenlandse Zaken
7 1855 - 1861 gezant te Brussel
8 1856 - 1871 gezant te Brussel
9 1861 - 1865 Vriesendorp & Gaade
10 1865 - 1866 Eckstein
11 (1852)-1862 Vriesendorp & Gaade
12 1862 - 1863 Besier
13 1850 - 1860 diverse correspondenten
14 1861 - 1865 diverse correspondenten
- 15** Consulaire rapporten met bijlagen.
1896-1913 1 omslag
- 16** Stukken betreffende de inzameling van giften ten behoeve van een
watersnood in Nederland.
1861 1 omslag
- 17** Register van in de haven van Brussel binnengelopen Nederlandse
schepen.
1851-1880 1 deel
- 18** Stukken betreffende de registratie van Nederlandse schepen in de
haven van Brussel.
1938-1940 1 omslag
- 19** Stukken betreffende benoemingen van consulaire ambtenaren
werkzaam aan het consulaat-generaal.
1896-1921 1 omslag
- 20** Register van aan individuele personen verleende voorschotten en
onderstanden.

-
	1916-1923	1 deel
21	Stukken betreffende richtlijnen inzake de hulpverlening aan en de toelating van vreemdelingen tot Nederland. 1917-1920	1 omslag
22	Register van aan individuele personen afgegeven bewijzen van Nederlanderschap. 1917-1922	1 omslag
23	Stukken betreffende de nationaliteit van individuele personen. 1927	1 pak
24	Stukken betreffende het opmaken van aktes van niet-verschijnen in verband met het verlenen van huwelijkstoestemming. 1935-1936	1 omslag
25	Stukken betreffende de te volgen gedragslijn voor Nederlandse consuls in België ten aanzien van politieke bijeenkomsten. 1937-1938	1 omslag

**BUREAU TER BEHARTIGING VAN DE BELANGEN VAN
NEDERLANDERS 1940-1945**

- 26-29** Agenda's.
1940-1945 4 delen
- 26** 1940-1941
27 1941-1943
28 1943-1944
29 1944-1945
- 30-63** Stukken betreffende de uitvoering van consulaire werkzaamheden
tijdens de Tweede Wereldoorlog.
1940-1944 6 pakken en 28 omslagen
- 30** 1940 "verordening betreffende joden"
31 1940 "consulaire zaken"
32 1940 "economische zaken"
33 1941 "algemeen"
34 1941 "consulaire zaken"
35 1941 "voogdij"
36 1941 "overlijden"
37 1941 "nationaliteit"
38 1941 "krankzinnigen"
39 1941 "economische zaken"
40 1941 "scheepvaart"
41 1942 "rapporten voedselvoorziening in België"
42 1942 "algemeen"
43 1942 "consulaire zaken"
44 1942 "gerechtelijke zaken"
45 1942 "schepen"
46 1942 "voogdij"
47 1942 "pensioen"
48 1942 "economische zaken"
49 1942 "nationaliteit"
50 1943 "consulaire zaken"
51 1943 "overlijden"
52 1943 "huwelijk"
53 1943 "voogdij"
54 1943 "pensioen"
55 1943 "scheepvaart"
56 1944 "algemeen"
57 1944 "onderstand en pensioen"
58 1944 "nationaliteit"
59 1944 "militaire en economische zaken"
60 1944 "gerechtelijke zaken"
61 1944 "voogdij"
62 1944 "scheepvaart"
63 1944 "inlichtingen"